

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. II. cap. 14. de earum reprobatione ex Ps. 49.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

per Apostolos sibi consignatum tenuerunt, propter Afrorum incognita sibi crimina periisse à fide Christi, & denuò baptizandos esse à parte Donati, ac inde ceteris gentibus, quæ nondum audierunt, predicandum esse Evangelium. Hoc nobis legant. Et post aliqua, ubi eos hoc non posse ostendit, notanter in rem hanc subjunxit: restat ergò, ut non ex Divinis Libris, sed ex vobis ista dicatis; proinde respondebitur dignissimè, Anathema sitis. Tenent enim Ecclesie Apostolico labore fundatæ, cum quantà sibi predictum sit curà: Si quis vobis evangelizaverit præter, quàm quod accepistis, anathema sit. Plura his non addo, ne & hic Lectoris studiosi iudicio nimis videar distere, Est huius observatione contentus, quam post vindicata jam Augustini è Commentario in Johannem verba Oraculo huic Apostolico adscripsit: Notandum, ex hac Apostoli Sententiâ sumi posse generalem quandam rationem explorandi doctrinam Religionis. Earatio seu regula est, omnem Doctrinam, quæ præter Doctrinam antiquitatis traditam adfertur, esse rejiciendam; eam vero, quæ cum Doctrinâ à Majoribus acceptâ consentit, recipiendam esse & adprobendam. Quæ verba si de Antiquitate Biblicâ ac Majoribus in eadem commendatis, Prophetis nimirum & Apostolis intelligantur, rectè se habent, & sic Doctrina, de quâ hic agitur, Indulgentiaria omninò ex finibus Ecclesie, tanquam præter Doctrinam Prophetarum & Apostolorum intrusa & obtrusa, erit ejicienda. Quod in fine capitis de Scopo secundæ Petri Epistolæ, ex quâ contra Indulgentias etiam argumentatus est Chemnitius, ex Augustino monet Bellarminus, eam, ut & Jacobi & Judæ Epistolas adversus eos scriptas esse, qui solâ Fide homines salvari posse existimabant, do eo in Quæstione circa necessitatem Bonorum Operum ad impetrandam Salutem æternam intrâ dicetur.

CAPVT DECIMVM ET QVARTVM,

De

Indulgentiarum reprobatione ex Psalmo quadragesimo

octavo vel nono.

IN præcedente iterùm capite, ut pænæ residuum post culpæ remissionem defendat, provocat Bellarminus ad ea Augustini ex *Enchiridio*, & in Psalmum quinquagesimum primum *Enarratione* testimonia, quæ suprâ jam ex debito sunt vindicata, adeòque hic ob repetitionis fastidium prætermittenda. Ad eum igitur accedimus locum, quem Bellarminus à *Chemnitio* contra Indulgentias adduci monet, circa cujus explicationem Augustini intercedit autoritas, quam Bellarminus sibi adplicare conatur, quo autem successu, sequens Examen breve ostendet. Estis Regii Platis, qui negat, posse fratrem redimi à fratre, aut pretium redemptionis ejus Deo persolvere. Ex hoc probari existimat Chemnitius, inquit Bellarminus, non posse satisfactiones Sanctorum adplicari ad reatum pænæ pro aliis expiandum. Sed facilis est responsio, addit Bellarminus; nam tribus modis explicari potest & solet ea Sententia. Rectius eum indicasset modum, quo ad mentem Scriptoris Divini ex contextu debet explicari. Nos jam missis duobus prioribus de tertio tantùm videbimus, utpotè Augustini autoritate fulto, quam Bellarminus ita exhibet: *Tertia Explicatio est Augustini primâ in hunc Psalmum Concione, qui interpretatur, Frater non redimit; redimet homo? id est, si Christus, qui Frater noster fieri est dignatus, non te redimit, expectas, ut te redimat alius homo? Non dabit Deo placationem suam, nec pretium redemptionis animæ suæ ille, qui confidit in virtute suâ, & in multitudine divitiarum suarum.* At hucusque, subjungit Bellarminus, Expositio Augustini neque causam Chemnitii, neque nostram juvat; loquitur enim de liberatione impii à captivitate peccati, & dicit, non posse impium, qui in suâ virtute confidit, liberari, nec à se, nec ab alio, cum à Christo liberatus non fuerit; non defectu Christi, qui pro omnibus est mortuus, sed defectu impii, qui redemptionem sibi noluisset adplicari. Nos autem, ita pergit Bellarminus, in disputatione de Indulgentiis nõ loquimur de liberatione impii, sed de liberatione hominis justificati à reatu pænæ temporalis, de quâ in sequentibus verbis loquitur Augustinus, quæ hæresin Chemnitii manifestè refellunt: *Qui sunt, qui dant pretium redemptionis animæ suæ? quibus ait Dominus, Facite vobis amicos de Mamônâ iniquitatis, ut & ipsi recipiant vos in* Luc. 18. *æterna Tabernacula. Illi dant pretium animæ suæ, qui non cessant facere Eleemosynas. Ideò illos, quos per Timotheum monet Apostolus, noluit esse superbos, ne in abundantia divitiarum gloriantur; denig., quod possidebant, noluit apud illos veterascere, sed aliquid ex eo fieri, ut esset pretium redemptionis animæ illorum. Thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut* 1. Tim. 6. *veram apprehendant vitam; sic dabunt pretium redemptionis animæ suæ.* Itaque Augustinus non

Dan 4.

non timet dicere, & ter reperere, homines justos à Christo redemptos à morte animæ dare per Eleemofynas pretium redemptionis animæ suæ, juxta illud, *Peccata tua Eleemofynis redime*; quæ redemptio non potest alia intelligi, nisi à reatu pœnæ post redemptionem peccati quoad culpam remanente. Et, si Augustino teste potest quis dare pretium redemptionis animæ suæ sine ullâ Christi omnium Redemptoris injuriâ, non debet videri mirum, si nos dicamus, posse Sanctos Martyres dare pretium aliquod redemptionis pro solo pœnæ reatu aliorum fidelium; non quod Christi pretium non sufficiat, sed ut hæc etiam ratione Martyrum passiones & merita honorentur. *Hæc omnia* ex Augustino & ad Ejus mentem, ut quidem videri vult, Bellarminus; de quibus ante, quàm Sententia dicatur, notandum, hæc Regii Pfaltis verba, de quorum sensu citatus Augustini locus agit, à *Chemnitio* non eum in finem contra Indulgentias fuisse adducta, quasi ex professo & directè eis possent vel deberent opponi, sed ut in refutatione argumenti, quod ex Epistolâ Pauli ad Colossenses à parte adversariâ inprimis urgeri solet, inter alia ostenderet, *Sanctos de operibus suis coram judicio Dei ad Satisfactionem, expiationem seu redemptionem nec velle, nec posse aliis aliquid commodatò seu usui dare*, quæ *Chemnitii* verba sunt à Bellarmino studiosè prætermissa, ut videlicet faciliorem haberet anam, formatam ex eis objectionem elidendi. Quæ autem exindè contra Indulgentiarum nundinationem possit necesse consequentia, patet. Si enim nullis operibus suis aliquid mutuo dare possunt Sancti aliis ad Satisfactionem vel expiationem sive pro culpâ, sive pro pœnâ (cum hæc à se non divelli, sed uno sublato alterum quoque auferri, jam sit demonstratum,) coram judicio DEI, & hinc neque opere aliquo pecuniario quasi redemptorio, de quo in specie verba Regii Pfaltis intelligi debere, ex Augustino contendit Bellarminus, Eleemofynarum singulare pretium & æstimium hic commendans; sequitur, neque Indulgentias, et hæc lauro operum, quæ Sancti collegisse dicuntur, certâ pecuniæ summâ redemptas, quidquam hic posse aut valere. E contrario & inverso, si Christus, Frater & Immanuel noster Sanguinis sui & Mortis pretio inæstimabili & ad culpæ pariter ac pœnæ expiationem sufficientissimo, quæ Augustini & aliorum quorundam antiquorum & recentium Ecclesiæ Doctorum & Interpretum ad hoc Regii Pfaltis Oraculum piæ sunt Meditationes, non omnino rejiciendæ, totum genus humanum, cujus gratiâ verus homo factus est, redemit, & Deo Patri reconciliavit; vile est & planè superfluum omne id, quod ab hominibus præter omnem necessitatem, præter omne debitum, imò non sine gravi Redemptoris benevolentissimi injuriâ, pro reatu pœnæ, quæ nulla in fidelibus & per Fidem justificatis super amplius est, additur, ac nullo planè modo admittendum. Hæc sicut Bellarmini causam non juvant, ut Ipse ultrò ingenuus agnovit, sed potius evertunt; ita plurimum juvant causam Evangelicorum contra Indulgentias disputantium, ac singulares ob id debentur Bellarmino gratiæ, quod, dum *Chemnitii* ex hoc Regii Pfaltis Oraculo argumentum aliquatenus indirectum Augustini authoritate conatus est subruere, suppeditatâ augustissimi Doctoris piâ Explicatione ostenderit, quâ ratione directius exindè contra Indulgentias liceat argumentari. Equidem in sequentibus Augustini verbis aliquid invenisse se putavit, quo *Chemnitii* Indulgentias rejicientis nondum demonstrata hæresis possit refelli; sed proprio iterum se jugulat gladio, quem Evangelicis contra semetipsum in manus tradit. Indicat nimirum Sanctus Pater, quos intelligat, de quibus dicit Pfaltis Regius, *quod dent pretium redemptionis animæ suæ*; nimirum Eleemofynas facere de Mammonâ Iniquitatis non cessantes. Non sollicitabo jam Interpretes, antiquos vel recentiores, orthodoxos & heterodoxos, neque ipsam adeò Bellarminum, an hæc ad mentem Regii Pfaltis ab Augustino Idiomatis Ebrei ignaro rectè fuerint dicta, atque Christi verba de Eleemofynarum distributione pauperibus faciendâ rite sint applicata, ne prolixior fiat ultra debitum hæc tractatio; hoc tantum quæro, quia Bellarminus hanc Augustini Explicationem sibi contra *Chemnitium* putavit inservire, qua Ejus hæresin contra Indulgentiarum refelleret, an ergò Indulgentiarum, qualiter hodie in communi venduntur, & Eleemofynarum ratio probe consideretur, nescio, an aliquod tertium comparationis possit inveniri, huic Instituto adcomodandû. Ad minimû ii, quorû loculi numis pro Indulgentiarû venditione saginatur, Eleemofynâ se accipere non agnoscunt, existimantes, aut si meliora sciunt, populo simpliciter persuadentes, majoris æstimii merces se pro viliori pretio vendere, ubi neq; meriti de congruo, neq; & quidè multò min⁹ de condigno locû habere possit, omni proposito ne & geometrica & arithmetica hic exesse iusta. Impertinentissime autem à Bellarmino locum

locum Danielis ad illustrandam Augustini Sententiam commendari, melius ostendi non potest, quam si ea hic repetantur, quæ Bellarminus ipse antehac de eo observavit, scribens: *Locus hic duobus modis exponi solet.* Rectius iterum indicasset modum, quo ad Sententiam ipsius Prophetæ intelligi deberet. Sed pergat. *Vno, inquit, modo, ut per peccatum intelligatur culpa si ve inimicitia cum Deo, & tunc significatur illis verbis, posse hominem penitentem per Eleemosynas placare Deum ex congruo, atque ab Eo gratiam reconciliationis impetrare. Ex quâ interpretatione id sequitur, ut si opera hominis nondum iustificati, tamen cum Dei auxilio speciali facta tantum valent ad reconciliationem, ut ex congruo dicantur redimere culpam; multo magis opera hominis iusti ex Spiritu inhabitante facta tantum valeant ad expiandam temporalem penam, ut ex condigno dicantur redimere penam. Alio autem modo exponuntur ea a non-nullis verba, ut per peccatum sola intelligatur pena. Sed quia Nabuchodonosor impius erat, & non solum pena, sed culpa etiam remissione indigebat, idcirco Authores illi volunt, Sententiam Danielis esse huiusmodi, ac alia subintelligi verba, quibus Regem ad agendam penitentiam & querendam reconciliationem sit cohortatus, ac tum demum addiderit de pena expianda, Peccata tua Eleemosynis redime. Cæterum, ita porro Bellarminus, plenus erit Commentarius, si verba Danielis intelligamus de perfecta Remissione peccati quoad culpam & penam, ita aut cohortatio sit ad magnas & frequentes Eleemosynas, quibus primum disponatur Rex ad reconciliationem, deinde etiam ex condigno penam redimat. Quæcunque ex his Explicationibus obtineat, quarum instituire examen hic locus non est, impertinenter tamen Bellarminus hæc Danielis verba præsentis argumento adaptasse convinci potest, ubi contra hæresin Chemnitii anti-Indulgentiarum evincere voluit, agi de liberatione hominis iustificati à reatu penæ temporalis post redemptionem peccati quoad culpam remanente; cum iuxta Bellarmini & eorum, quos laudat, Sententiam Danielis verba respiciant hominem impium & nil minus quam iustificatum, ad eoque vinculo vel reatu & penæ pariter & culpæ adhuc constrictum, quod certe Augustinum non illustrare, sed obcurare dici debet. Cadit hinc omne id per se, quodcunque Bellarminus Sententiæ Augustini non intellectæ, non ad mentem ejus ex debito illustratæ superstruxit. Si, inquit, potest quis, Augustino teste, nimirum per Eleemosynam, dare pretium redemptionis animæ suæ, sine ulla Christi omnium redemptoris injuriâ, non debet videri mirum, si nos dicamus, posse Sanctos Martyres dare pretium aliquod redemptionis pro solo penæ reatu aliorum fidelium. Atqui prius non ita dixit vel scripsit Augustinus, sicut crudè intellexit Bellarminus, neque etiam dicere vel scribere potuit, si ipsius Bellarmini Explicationem, quam senior atque hinc Textu accuratius expenso in Psalmos scripsit, attendamus, sequentia ad hæc Regii Platis verba observans: *Sensus est, Frater non redimit, multo minus homo alius redimet. Non dabit Deo placationem suam, id est, neque alium, neque semetipsum liberare poterit. Quamvis enim pecunias maxime abundet, & eas omnes offerat ad placandum in die malâ Deum, nihil ei proderit; nam ut Dominus in Evangelio loquitur, quam dabit homo commutationem pro Animâ suâ? Superat enim anima humana pretium omnia hujus Mundi bona, & ideo solus unigeniti Filii Dei Sanguis, qui infiniti erat valoris, pretium animarum esse potuit.* Aliorum, ut dixi, Interpretum super hoc loco mentem non indago. Corrigat saltem Bellarminus ex his suismet verbis Augustini de pretio animæ Sententiam, eamque ad Fidei orthodoxæ normam reducat ante, quam ex iis plus ultra extensis aliquid contra ejus analogiam, & inconsequenter quidem deducat. *Inconsequenter dico.* Nam etiam si Augustin⁹ id docuisset, posse aliquem, in specie per Eleemosynas, quas Bellarminus Indulgentiis similes fecit, dare pretium redemptionis Animæ suæ, eo nimirum sensu, quo visum fuit Bellarmino; minimè tamen sequitur, posse Sanctos martyres dare pretium aliquod redemptionis pro solo penæ reatu aliorum fidelium, cum illa supererogatio nondum probata sit, neque etiam probari ullâ ratione possit.*

CAPVT DECIMVM ET SEXTVM,

De

Communione Sanctorum.

Hanc pro communi Indulgentiarum Thesauro cunctis fidelibus adplicando contra Chemnitium defendens Bellarminus, ne Augustini autoritate videatur destitui, inter alia hæc ex Eo commendat: *Potest ex Sententiâ Augustini unus pro alio credere, ut sit in Baptismo parvulorum; cur non poterit unus pro alio pati?* Sed audi, inquit, Bellarminus, eundem Augustinum de Communione Sanctorum differentem: *Oculus solus*

Epist. 23.
& Lib. III.
de Bapt.
cap. 18.

Kkk 3

videt